K2021/1: Merireittien kehitys 20p

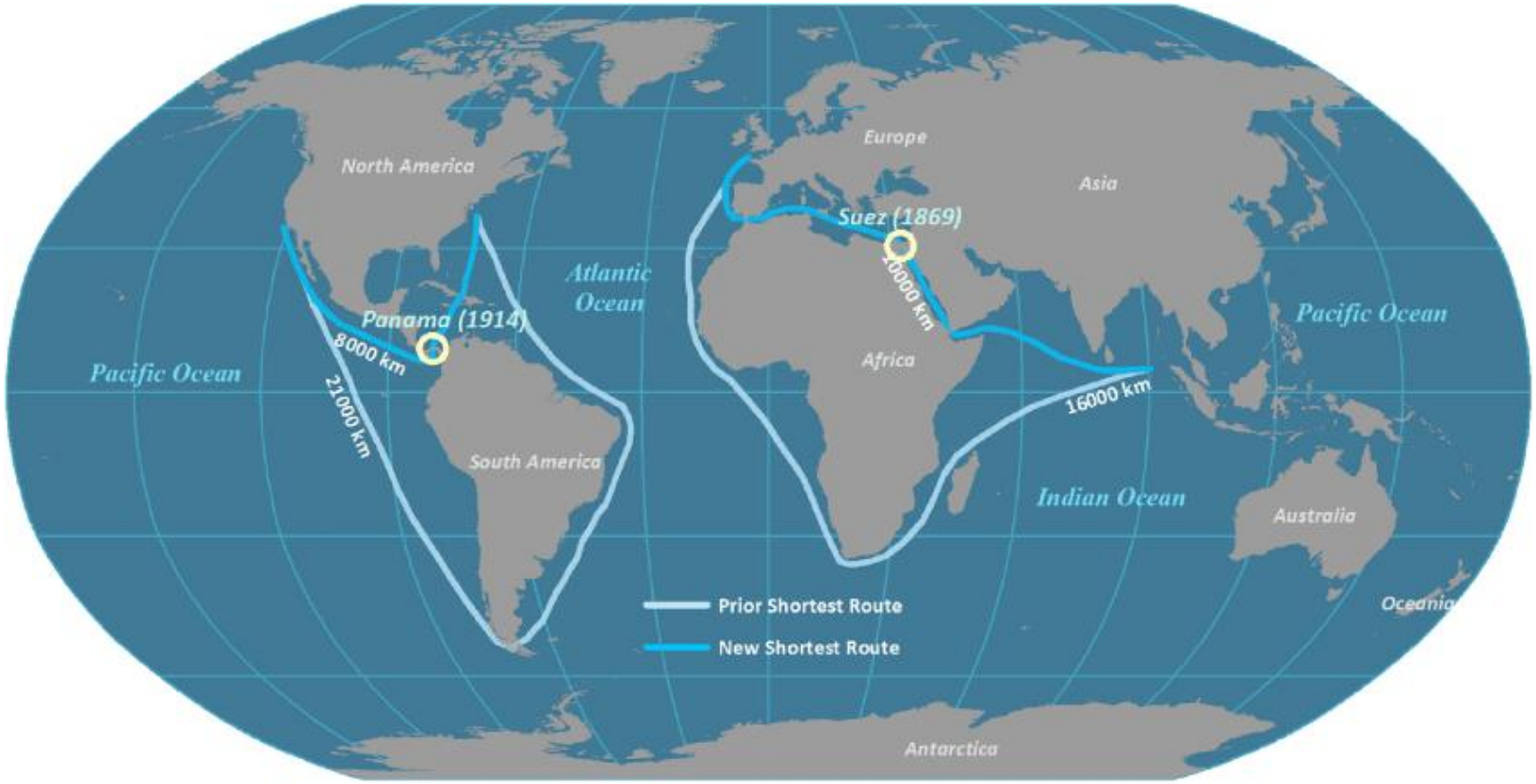

Kartassa 1.A on kuvattu eräät tärkeät merireitit 1800-luvun alkupuolella ja 1900-luvun puolivälissä.

1.1. Pohdi kartassa 1.A kuvatun merenkulun muutoksen syitä ja seurauksia. 8 p.

1.2. Tarkastele merenkulkuun vaikuttaneita innovaatioita ja niiden vaikutuksia 1400-luvulta nykypäivään. 12 p.

K2021/1: Merireittien kehitys 20p

1.1. 8 p. Pohdi kartassa 1.A kuvatun merenkulun muutoksen syitä ja seurauksia. 8 p.

- **Suezin (1869) ja Panaman (1914) kanavien rakentamisen ansiosta purjehtiminen Afrikan ja Etelä-Amerikan ympäri ollut enää tarpeellista!**

→Kanavien rakentaminen nopeutti matkaa, mikä oli eduksi maailmankaupalle.

→Uudet merireitit olivat myös taloudellisesti edullisempia:

- **Nopeutti ja helpotti ihmisten ja tavaroiden liikkumista.**

K2021/1: Merireittien kehitys 20p

1.2. Tarkastele merenkulkuun vaikuttaneita innovaatioita ja niiden vaikutuksia 1400-luvulta nykypäivään. 12 p.

1. **Tyydyttävä vastaus: Joitakin tehtävänannon ajanjaksolla tapahtuneita merenkulkuun liittyviä teknisiä innovaatioita ja perustellaan, miksi ne olivat merkittäviä.**
2. **Kiitettävä vastaus: Innovaatioita käsitellään kattavasti ja niiden merkitystä analysoidaan syvällisemmin.**

K2021/1: Merireittien kehitys 20p

1.2. Tarkastele merenkulkuun vaikuttaneita innovaatioita ja niiden vaikutuksia 1400-luvulta nykypäivään. 12 p.

- **Alusten kehittyminen merikelpoisemmiksi 1400-luvulla:**
  - **alusten runko**
  - **alusten purjeet**
- **Navigaatio: tarkemmat kartat ja kompassin käyttöönotto Euroopassa.** (Mahdollistivat löytöretket.)
- **Myöhemmin sekstantti ja mm. kronometri (1700-luvun alussa) → teki mahdolliseksi määritellä aluksen sijainti tarkemmin.**
- **1800-luvulla:**
  - **Höyryvoima ja potkuri.**

K2021/1: Merireittien kehitys 20p

1.2. Tarkastele merenkulkuun vaikuttaneita innovaatioita ja niiden vaikutuksia 1400-luvulta nykypäivään. 12 p.

Lisäksi:

- **Voi käsitellä myös uudempia innovaatioita** (satelliittinavigointia, tutkaa tai standardisoitua merikuljetuskonttia)**.**
- **Kiitettävässä vastauksessa pohditaan merenkulun kehityksen vaikutuksia esim. ympäristön** (päästöt, vieraslajit)**, kansainvälisen politiikan** (suurvallat) **tai globalisaation** (vapaakauppa) **kannalta.**

Tulkitse 1500-luvun hollantilaista kaiverrusta. Millaisen kuvan se antaa löytöretkistä?

Edellytykset

1. **Uusi navigaatiotekniikka;**
   - **Parannettu kompassi**
   - **Astrolabin kehitys**
   - **Paremmat kartat**
   - = **Tiede**
2. **Laivanrakennustekniikka;**
   - **Vakaat laivat** (karavelit)
   - **Takilointi ja kolmiopurjeet** (vastatuuleen)
   - **Paremmat aseet**

Edellytykset

1. **Uusi navigaatiotekniikka;**
   - **Parannettu kompassi**
   - **Astrolabin kehitys** (latitudi=leveyspiiri, P vai E)
   - **Paremmat kartat**
   - = **Tiede**
2. **Laivanrakennustekniikka;**
   - **Vakaat laivat** (karavelit)
   - **Takilointi ja kolmiopurjeet** (vastatuuleen)
   - **Paremmat aseet**
3. **Vaurastuminen; uusi talousjärjestelmä, raha, yhtiöt, porvariston rikastuminen**
4. **Kunnianhimoiset hallitukset/kuninkaat**

Syitä (motiivit eli miksi?)**:**

1. **Uudet merireitit kasvaneelle kaupankäynnille** – miksi?
2. **Halu osallistua tuottoisaan maustekauppaan Kauko-Idässä**
   - **Konstatinopolin valtaus 1453 – tarvittiin uusi reitti itään**
   - **Välimeren reittien käyttö väheni suurten tullimaksujen vuoksi**
3. **Kristinuskon levittäminen**
   - **Uskomukset kadonneesta Johanneksen valtakunnasta**
   - **Muslimien voittaminen lopullisesti (Reconquista)**

Syitä (motiivit):

4. Kansallisvaltioiden välinen kilpailu
5. Jalometallien puute – rahatalous
6. Muuta;
   - liikaväestö
   - työtä
   - seikkailuja
   - kunnianhimo
   - uteliaisuus…..

“Kolumbiaaninen vaihto”

- Vanilja
- Kalkkuna
- Kaakao
- Pähkinä
- Avocado
- Kurpitsa
- Ananas
- Pippurit
- Tupakka
- Kiniini
- Syfilis
- PERUNA
- TOMAATTI
- MAISSI

- Helyt
- Alkoholi
- ASEET

- Oliivi
- Sipuli
- Greippi
- Sitrus-hedelmät
- Karjaa
- Flunssa
- Kurkkumätä
- KAHVIN PAVUT
- Nauris
- Persikka
- Päärynä
- Lammas
- Pilkkukuume
- Hinkuyskä
- Banaani
- Hunajamehiläinen
- SOKERIRUOKO
- Vehnä
- Sika
- Tuhkarokko
- Riisi
- Ohra
- Kaura
- HEVONEN
- Isorokko
- Malaria

Maailmankaupan kasvun merkitys Euroopassa

Löytöretket ja maailmankaupan kasvu:

- hopea
- kulta
- orjat
- mausteet
- ylellisyystavarat
- raaka-aineet
- käsityötuotteet

RAHAA

TAVARAA

Maailmankaupan keskus Eurooppaan ja kaupan painopiste Välimereltä Atlantille:

- Alankomaat
- Englanti
- Espanja
- Portugali
- Ranska.

Maailmankaupan rakenteiden synty:

- pörssit ja keskuspankit
- vakuutusyhtiöt
- kauppakomppaniat
- porvariston merkityksen kasvu.

Inflaation kiihtyminen:

- merkantilismi, jatkuva sodankäynti, verotuksen kiristyminen ja kylmä ilmasto pahensivat tilannetta
- talonpoikien ja maattoman työväestön kurjistuminen
- muuttoliike kaupunkeihin.

Modernin valtion synty Länsi-Euroopassa. Kaupan verotus mahdollisti:

- hallinnon tehostumisen ja kaupan keskittymisen (merkantilismi)
- armeijan ja laivaston ylläpidon
- kuninkaanvallan kasvun
- aateliston ja papiston siirtymisen valtion virkamiehiksi.